

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Musí žák platit školné za výuku nevyžádaného předmětu?

Bulharský Obvodní soud v Sofii předložil Soudnímu dvoru EU zajímavou úvahu[1], týkající se ochrany spotřebitele v oblasti vzdělávání. Smyslem předložené předběžné otázky bylo, zda žák, popřípadě jeho rodič, má právo na nezaplacení školného v případě, kdy nepožadoval výuku konkrétního předmětu nebo v případě, kdy není s výukou spokojen. V tomto článku se tomuto rozhodnutí budu blíže věnovat.

Skutkový stav

Rodič uzavřel se soukromou školou v Bulharsku, registrovanou jako obchodní společnost, dvě smlouvy o poskytování vzdělávání za účelem zajištění vzdělání svých dětí. Na základě těchto smluv se škola zavázala poskytovat vzdělávací služby v souladu s národními standardy a také doplňkové služby výměnou za roční školné placené ve splátkách. Smlouvy obsahovaly ustanovení, že rodič může smlouvy jednostranně ukončit, pokud dodrží jednoměsíční výpovědní lhůtu a zaplatí smluvní pokutu odpovídající poslední splátce, pokud tato splátka nebyla uhrazena.

Děti navštěvovaly školu po část školního roku, poté přešly na jinou školu a rodič smlouvy ukončil. Škola následně podala žalobu k bulharskému soudu a domáhala se zaplacení smluvní pokuty stanovené ve smlouvách. Právě povaha smluvní pokuty tvoří předmět sporu. Stěžejní otázkou je posouzení, zda se jedná o spotřebitelskou smlouvu, protože v takovém případě by vnitrostátní soud mohl z důvodu ochrany spotřebitele k ustanovení o smluvní pokutě nepřihlížet.

Bulharský soud, proto položil Soudnímu dvoru tyto předběžné otázky, týkající se výkladu směrnice 2011/83[2] o právech spotřebitelů (dále jen „směrnice“):

1. Zda jsou rodič nebo děti považováni za spotřebitele ve smyslu čl. 2 odst. 1 směrnice v případě uzavření úplatné smlouvy o poskytování vzdělávání se soukromou školou.
2. Zda uvedená smlouva spadá do kategorie smlouvy o poskytování služeb ve smyslu čl. 2 odst. 6 směrnice.
3. Zda je možné v této situaci uplatnit článek 27 směrnice, který stanoví, že v případech nevyžádaného poskytnutí služeb nevzniká povinnost spotřebitele za tyto služby zaplatit.

Je žák školy spotřebitel?

Podle čl. 2 odst. 1 směrnice je spotřebitelem fyzická osoba, která ve smlouvách, na které se vztahuje tato směrnice, jedná za účelem, který nelze považovat za její obchodní činnost, podnikání, řemeslo nebo povolání. Soudní dvůr v první řadě poznamenal, že při určení postavení dotčené osoby jako spotřebitele podle této směrnice, musí soudy zohlednit také to, jak je pojem spotřebitel vymezen i v jiných unijních právních předpisech, a především vycházet ze starší judikatury Soudního dvora, která se výkladem tohoto pojmu zabývá.

V posuzovaném případě je rodič spotřebitelem, protože uzavřel smlouvy o poskytování vzdělávání mimo svou podnikatelskou činnost za účelem zajištění vzdělání svých dětí na soukromé škole. Soudní

dvůr vycházel ze závěrů použitelné starší judikatury[3] a připomenul, že pojem spotřebitel má objektivní povahu a je nezávislý na předmětu smlouvy, včetně důvodů, které vedly k jejímu uzavření. Proto nebral za podstatné ani skutečnost, že rodič má zákonnou povinnost zajistit dítěti povinnou školní docházku.

Smlouva byla uzavřena mezi soukromou školou a rodičem, a proto žáci považováni za spotřebitele nejsou, jelikož nejsou smluvní stranou této smlouvy, ačkoliv na základě této smlouvy využívají vzdělávací službu.

Je škola podnikatel?

Vzhledem ke kvalifikaci spotřebitele a široké definici smlouvy o poskytování služeb podle článku 2 odst. 6 směrnice, tak Soudní dvůr rozhodl, že uzavřené smlouvy o vzdělávání mají povahu spotřebitelských smluv o poskytování služeb. Smlouva o poskytování služeb je jakákoliv úplatná smlouva, při které nedochází k převodu vlastnictví a kterou uzavírá spotřebitel s podnikatelem.

Důležité je zmínit, že Soudní dvůr přiznal status spotřebitelské smlouvy celé smlouvě. Uzavřené smlouvy o vzdělávání se totiž týkaly vzdělávání žáků na úrovni, kde je povinná školní docházka, přičemž tato oblast vzdělávání je státem kontrolována a regulována národním vzdělávacím standardem, který vymezuje povinný obsah části smlouvy.

Soukromé školy však mimo rámec povinného vzdělávání nabízejí další doplňkové služby, jako je například poskytování stravování a dopravy do školy, mimoškolní péči, individuální výuku a volitelné předměty a v rámci této činnosti vybírají školné.

Soudní dvůr však tuto dvojí povahu soukromé školy nerozlišoval a bez dalšího přiznal soukromé škole status podnikatele, protože za úplatu poskytla službu v rámci své činnosti. Tento závěr je však v souladu s evropským extenzivním výkladem pojmu podnikatel a navazuje na starší rozhodnutí SD EU[4]. Podle dosavadní praxe EU je podnikatelem každá fyzická nebo právnická osoba, která uzavírá smlouvu v rámci své činnosti se spotřebitelem.

Pro posouzení, zda je osoba podnikatelem, naopak není důležité, zda předmět její činnosti je veřejnoprávní povahy, vykonáván ve veřejném zájmu nebo na neziskovém základě. Stejně tak není důležité, zda se jedná o subjekt veřejnoprávní nebo soukromoprávní.[5]

Z tohoto důvodu je zřejmé, že ochrana spotřebitele se může vztahovat i na smlouvy, které uzavírají například veřejné vysoké školy, pokud za vzdělávání vybírají poplatek (školné).

Nevyžádané poskytnutí služby

Konečnou otázkou, kterou se Soudní dvůr zabýval bylo, zda je možné zprostit rodiče povinnosti platit školné z důvodu, že nepožadoval výuku určitého předmětu nebo v případě, kdy nebyl s výukou spokojen. Nárok vychází z článku 27 směrnice, který se týká situací, kdy obchodník požaduje od spotřebitele platbu za zboží nebo služby, které mu byly dodány nebo poskytnuty, ale které si spotřebitel nevyžádal[6]. Spotřebiteli v takovém případě nevzniká povinnost za danou službu nebo zboží zaplatit.

Soudní dvůr rozhodl, že v daném případě se o nevyžádané poskytnutí služby nejedná, protože rodič při uzavírání smlouvy souhlasil s jedním celkovým plněním, které nemohl předem ovlivnit, protože vychází ze státních vzdělávacích standardů. Poskytování povinného vzdělávání je tedy součástí jedné celkové služby a nespadá pod článek 27 směrnice.

Naproti tomu nespokojenost se službou (výukou) není předmětem směrnice, a v tomto ohledu Soudní

dvůr odkázal na vnitrostátní úpravu smluvního práva.

Závěr

Rozhodnutí Soudního dvora EU potvrzuje dlouhodobý široký výklad podnikatele, který zajišťuje vyšší míru ochrany i ve veřejnoprávních oblastech, jako je školství nebo zdravotnictví. V daném případě byla Soudním dvorem posouzena smlouva jako spotřebitelská, a to bez ohledu na skutečnost, že část služeb (povinné vzdělávání) podléhá státní regulaci. Soudní dvůr tak znovu potvrdil, že spotřebitelská ochrana se vztahuje i na vzdělávací smlouvy, pokud jsou uzavřeny za úplatu. Zároveň také postavil na jisto, že žáci školy nejsou považováni za spotřebitelé, pokud za ně smlouvu uzavřeli jejich rodiče.

Zajímavý bude další vývoj v české rozhodovací praxi. Dosud české soudy byly zdrženlivé k aplikaci širokého pojetí podnikatele^[7], a to i přes aplikační přednost práva EU a výslovnou zákonnou úpravu § 420 odst. 2 Občanského zákoníku. To by se však mohlo změnit po nálezů Ústavního soudu ze dne 5. 2. 2025, sp. zn. IV. ÚS 2093/24, který otevírá prostor pro větší harmonizaci české rozhodovací praxe s judikaturou Soudního dvora.

Filip Thiemel

Weinhold Legal

Weinhold Legal, s.r.o. advokátní kancelář

Florentinum
Na Florenci 15
110 00 Praha 1

Tel.: +420 225 385 333
Fax: +420 225 385 444
e-mail: wl@weinholdlegal.com

^[1] Rozsudek SD EU ze dne 30. dubna 2025, sp. zn. C-429/24 ve věci St. Kliment Ohridski Primary Private School EOOD proti QX, EU:C:2025:301

^[2] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES (Úř. věst. 2011, L 304, s. 64)

^[3] Konkrétně odkazuje na rozsudek ze dne 24. října 2024, Zabitoń, C-347/23, EU:C:2024:919, bod 25 a citovanou judikaturu

[4] Například rozsudek SDEU ze dne 17. 5. 2018, sp. zn. C-147/16 ve věci Karel de Grote - Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen VZW v. Susan Romy Jozef Kuijper.

[5] Pokyny k výkladu a uplatňování směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách, strana 7-8

[6] Rozsudek ze dne 5. prosince 2019, EVN Bulgaria Toplofikacia a Toplofikacia Sofia, C-708/17 a C-725/17, EU:C:2019:1049, bod 64

[7] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. října 2019, sp. zn. 33 Cdo 3805/2018

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)